

John Hattie & Leren zichtbaar maken

Geen vakexperten, maar expert leerkrachten

John Hatties visie op het onderwijs

Discussies in onderwijs zijn vaak zeer moeilijk. Niet zozeer omwille van ideologische keuzes, alhoewel deze zeker kunnen spelen, wel omdat iedereen het meestal zeer goed meent. Zou onderzoek dan een objectieve scheidsrechter kunnen zijn? Nee, toch niet, maar wetenschap kan wel helpen.

Sinds 2009 wordt heel vaak in onderwijsdiscussies verwezen naar het werk van John Hattie, Visible Learning. Het werk dat de Nieuw-Zeelandse professor verrichtte is niet min. Voor zijn standaardwerk vergeleek hij statistisch het effect van meer dan 100 elementen die een invloed kunnen hebben op het leren. Hij maakte zo een meta-metastudie van meer dan 800 metastudies. Dit klinkt heel erg meta, maar in plaats van een enkele studie af te wegen tegenover een andere, maakte Hattie liever gebruik van meta-analyses waarin de verschillende onderzoeken rond bijvoorbeeld huiswerk samengevoegd worden om zo de kwaliteit van de uitspraken te verhogen.

John Hattie is een onderwijswetenschapper. Hij is sinds 2011 verbonden aan het Melbourne Education Research Institute van de Universiteit van Melbourne. Hij is bijzonder hoogleraar Educatie aan de Universiteit van Auckland en hij is adviseur voor het ministerie van onderwijs van Nieuw-Zeeland, Australië en de Verenigde Staten. Hij schreef (mee aan) meer dan 17 boeken en 500 artikelen over zijn onderzoek.

Hij deed meer dan 1000 meta-analyses van 50.000 onderwijsonderzoeken waarbij van 240.000.000 leerlingen wereldwijd gegevens zijn verzameld. Dit is veruit het meest uitgebreide, op bewijs gerichte onderzoek naar wat het beste werkt om leerprestaties te verbeteren.

Er zijn veel mensen die problemen hebben met wat we ondertussen Evidence Based Education (EBE) noemen. Sommige kritieken zijn terecht, andere minder. De belangrijkste, terecht kritiek die je kan hebben op deze aanpak is dat je stevast slechts naar 1 element kijkt, terwijl onderwijs een complex geheel van invloeden is. Vaak wordt deze kritiek herleid tot de opmerking dat de context verloren gaat, terwijl deze net cruciaal is. Dit klopt minder. Het punt is dat in het werk van Hattie naast de cijfers die veel mensen citeren, net de

“Een expert leerkracht is iemand die de inhoud en doelen van zijn of haar vakgebied efficiënt kan vertalen naar het niveau van de leerlingen.”

context cruciaal is. Een voorbeeld. Huiswerk krijgt een algemeen laag cijfer qua meerwaarde, maar als je dieper kijkt (of gewoon de tekst naast de grafiek leest), zie je dat alleen al de leeftijd van de leerlingen voor wie je je huiswerk organiseert een grote invloed kan hebben. In het secundair onderwijs zou huiswerk zelfs net een grote meerwaarde hebben. In feite is vooral belangrijk waarvoor huiswerk gebruikt wordt, bij voorkeur als basis voor feedback of verdere verwerking in de les.

foto: John De Bruyckere

Auteur: Pedro De Bruyckere
Pedagoog en onderzoeker aan de Arteveldehogeschool

Co-auteur van onder andere 'Jongens Zijn Slimmer dan Meisjes' over hardnekkige mythes over leren en onderwijs.

Een andere kritiek die je soms hoort, is dat onderwijs te mechanisch zou worden als wetenschap alles zou dirigeren. Hierin schuilt een redeneerfout. Hattie, en bij uitbreiding andere adepten van EBE, hebben niet de pretentie één methode te kennen die effect heeft. Als je het werk van Hattie bekijkt, zie je dat bijna alles effect heeft. Hattie reikt tools aan die in bepaalde omstandigheden net iets meer of minder effect kunnen hebben. Die keuze, en het inschatten van de omstandigheden, behoren tot de professionaliteit van de lesgever. Die net zoals wetenschap nooit onderwijsbeleid zal aansturen, maar een belangrijke inspiratiebron kan vormen voor beleid.

Ironisch genoeg komt het belangrijkste inzicht dat ik zelf bij Hattie haalde niet uit zijn boeken. De man publiceert ook nog steeds wetenschappelijke studies, en hier leerde ik een mooi onderscheid dat leraren en lerarenopleidingen kan inspireren. Hij concludeert namelijk, samen met collega's, dat we in onderwijs geen (vak)experten nodig hebben, maar expert leerkrachten. De slimste expert in zijn of haar vakgebied is niet noodzakelijk de beste lesgever. Een expert leerkracht is iemand die de inhoud en doelen van zijn of haar vakgebied effectief kan vertalen naar het niveau van de leerlingen. Een inzicht dat ik enkel maar kan onderschrijven.